



T.B.M.M.
DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 526
Tarih : 26-01-2009

6700

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda yer alan soruların, Başbakan Sayın Recep Tayip ERDOĞAN tarafından, Anayasanın 98. İktüzüğün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Gültan KİŞANAK
Diyarbakır Milletvekili

19 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğü giren 4928 sayılı yasa paketi içerisinde "kamu ve özel radyo ve televizyon kuruluşlarınca, farklı dil ve lehçelerde de yayın yapılabilir" cümlesi yer aldı. Bu yasal düzenlemeye dayanarak, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nca hazırlanan yönetmelik, 25 Ocak 2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

"Türk Vatandaşlarının Günlük Yaşamlarında Geleneksel Olarak Kullandıkları Farklı Dil ve Lehçelerde Yapılacak Radyo ve Televizyon Yayınları Hakkında Yönetmelik" başlığını taşıyan yönetmeliğe göre; "kamu ve özel radyo ve televizyon kuruluşlarının", farklı dil ve lehçelerde yayın yapabilmeleri için RTÜK'ten izin almaları gerekiyor.

Bu yönetmeliğin çıkmasının üzerinden 5 ay geçtikten sonra TRT, 7 Haziran 2004 tarihinde, RTÜK yönetmeliğine uygun olarak Kürtçe yayın yapmaya başladı. Özel televizyon kanalları ise 2 yıl sonra yayına başlama izni alabildi. İlgili yönetmeliğe göre, farklı dil ve lehçelerde sadece yetişkinler için haber, müzik ve geleneksel kültürün tanıtımına yönelik yayınlar yapılabilir. Farklı dil ve lehçelerin öğretilmesine yönelik yayın yapılamıyor. Farklı dil ve lehçelerde, televizyon kanalları günde 45 dakikadan, haftada toplam 4 saatten fazla yayın yapamıyor ve yayınlarda Türkçe alt yazı zorunluluğu aranıyor. Bu yönetmelik çocuklara yönelik yayın yapılmasını, örneğin çizgi film yayınlanmasını yasaklıyor. Bu yönetmelik, Türkçe alt yazı zorunluluğu nedeniyle, dolaylı olarak canlı yayın yapılmasını yasaklıyor.

Haziran 2008'de TBMM'de görüşülerek kabul edilen ve 26 Haziran 2008'de Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 5767 Sayılı "Türkiye Radyo Ve Televizyon Kanunu İle Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"da ise şu cümle yer aldı: "Kurum tarafından Türkçe dışında farklı dil ve lehçelerde de yayın yapılabilir."

RTÜK tarafından yayınlanan "Farklı dil ve lehçelerde yapılacak radyo ve televizyon yayınları hakkında yönetmelikte" herhangi bir değişiklik yapılmadan; 1 Ocak 2009 tarihi itibarı ile TRT 6'dan 24 saat Kürtçe yayın yapılmaya başlandı.

Yayın süresi itibarı ile ilgili yönetmeliğe uyulmadığı gibi, alt yazı zorunluluğu ve çocuklara yönelik yayın yapma yasağı gibi konularda da mevcut yönetmeliğe aykırı yayıncılık yapıldığı görülmektedir.

Ayrıca Kürtçenin kullanımının önünde birçok alanda ciddi yasal engeller bulunmaktadır. Seçimler ve siyasi partilerle ilgili yasal düzenlemeler, siyasi parti faaliyetlerinde Kürtçe kullanılmasına izin vermemektedir. Birçok milletvekili hakkında seçmenlerini Kürtçe selamladıkları için fezleke hazırlanmıştır. Yerleşim yerlerinin, köylerin, il ve ilçelerin, farklı dil ve lehçelerdeki isimleri Türkçe isimlerle değiştirilmiş ve eski isimlerin kullanılması yasaklanmıştır. Çeşitli illerimizde yerel dil ve lehçelerde, park ve caddelere verilmek istenen isimler "Türkçe" olmadıkları gerekçesiyle engellenmektedir.

Ailelerin çocuklarına Kürtçe vermek istedikleri isimler "Türk alfabesinde olmayan harfler" bulunduğu gerekçesiyle kabul edilmemektedir. Anadilde eğitim talebinde bulundukları için yüzlerce üniversite öğrencisi, okuldan atıldığı gibi haklarında ceza davaları açılmıştır.

Yerel yöneticilerin hakla ilişkiler, bilgilendirme, tanıtım gibi çok sınırlı bir alanda, Kürtçe kullandıkları için haklarında ceza davaları açılmaktadır.

Bu yasal engellerin yanı sıra; bazı kişilerin Kürtçe konuşan kişilere karşı engelleyici, hatta şiddet uygulayıcı tavırlar içerirse girdikleri sık sık kamuoyuna yansımaktadır.

Yukarıda sıraladığım bazı örneklerden de görüldüğü gibi; Türkiye'de yaklaşık 20 milyon yurttaşın anadili olan Kürtçenin önünde yasal ve fiili bir çok engel bulunmaktadır. Bu bilgiler ışığında;

- 1) TRT 6'dan yapılan Kürtçe yayın, RTÜK'ün ilgili yönetmeliğine uygun mudur?
- 2) Değilse gerekli yasal alt yapı oluşturulmadan neden alel acele Kürtçe yayın başlatıldı?
- 3) Yerel dil ve lehçelerde yayın yapılmasına ilişkin yönetmelikte değişiklik yapılması düşünülüyor mu?
- 4) Yerel ve ulusal özel televizyon kanalları da, TRT 6 gibi, 24 saat ve hiçbir kısıtlama olmadan Kürtçe yayın yapabilir mi?
- 5) Kürtçe dahil ülkemizde konuşulan yerel dil ve lehçelerin kullanımı önündeki engellerin kaldırılması maksadıyla, AKP hükümeti olarak ne gibi yasal düzenlemeler yapmayı planlıyorsunuz?
- 6) AKP hükümetinin, yerel dil ve lehçelerin siyasi parti faaliyetlerinde ve seçim çalışmalarında kullanılmasına olanak tanıyan bir yasa tasarısı hazırlığı var mı? 29 Mart'ta yapılacak olan yerel seçimlerden önce, böyle bir tasarımı TBMM'ye sunmayı planlıyor musunuz?

- 7) Kamu kurumu olan TRT'den 24 saat Kürtçe yayın yapılırken; bir Belediye Başkanının "cejnawe proz be" yani "bayramınız kutlu olsun" yazılı kart göndermesinin "kamu kaynaklarını kötüye kullanmak" iddiasıyla soruşturma konusu olması bir çelişki değil mi?
- 8) Türkiye Cumhuriyeti Devleti Başbakan sıfatıyla siz "TRT şeş be xer be" derken; bir ailenin çocuğuna "Xezal" yani "Ahu, Ceylan" ismini vermesinin yasak olmasının, bir açıklaması var mıdır?